

Nuorisotyö kouluissa – Hangon koulukoutsin hankkeen toimintakertomus

Hankkeen tavoite ja tarkoitus

Hankekausi oli 9.1.23 – 20.12.24. Koulukoutsin palkattiin 27.3.23 lähtien; hankerahat ja kaupungin omavastuu 10% riittivät toukokuulle 2024.

Tavoitteet

Tiivistetysti tavoitteena on lasten ja nuorten sosiaalinen vahvistaminen, koulupudokkuuden ehkäiseminen, poissaolojen vähentäminen ja verkostoihin/vertaisryhmiin kiinnittäminen. Koulukoutsin toimeenkuvaan kuuluu opettajien, huoltajien, oppilashuollon henkilöstön ja verkoston konsultointia. Hän on kaikkien lasten/nuorten saatavissa, ei vain haasteellisesti käyttäytyvien nuorten. Yksinäisyys, kiusaaminen, ahdistuneisuus ja koulupoissaolot ovat ne negatiiviset ilmiöt, mitkä näkyvät. Toisaalta ihan ongelmattomat nuoretkin tarvitsevat kuulijaa ja kohtaamisia.

Hän voi keskusteluihin, ajan antamisen ja oleilemisen antamin valtuuksin luoda kokonaiskuvaa yksittäisen lapsen/nuoren elämäntilanteesta ja kaverisuhteista. Hän voi myös toimia sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen fasilitaattorina ja ohjata/saattaa vapaa-ajan toimintoihin. Hänen työaikansa ei välttämättä ole virka-aikaan sidottu. Koulukoutsilla on myös tärkeä rooli eri nivelvaiheissa, esim. yläkouluun ja toisen asteen opintoihin siirryttäessä. On tuttu ihminen, johon voi ottaa yhteyttä. Myöskin erilaiset ryhmäytymistoiminnot voivat auttaa näissä siirtymissä. Koulukoutsin ei kuitenkaan tee asioita lapsen/nuoren puolesta, vaan ohjaa toimintojen ja vuorovaikutustilanteiden äärelle ollen sopivasti saatavilla.

Nuorten tavoittaminen

Alkuperäinen suunnitelma oli, että koulukoutsin olisi 5. – 9. luokkalaisille ja kaksikielinen, eli käytännössä neljässä eri koulussa. Lähdettiin käyntiin tällä menetelmällä, mutta huomattiin jo 2023 kevään aikana, että tämä ei tule olemaan toimiva konsepti. Se tarkoittaisi, että koulukoutsin olisi paikalla 1 päivä / koulu, ja suunnilleen 4 pvä / kuukausi / koulu.

Todettiin aika nopeasti, että tällaisella rakenteella lapset ja nuoret eivät muodosta luottamussuhdetta, koska näin harvoin paikalla oleva aikuinen jää heille vieraaksi. Päätettiin tästä syystä, että koulukoutsin toimii vain yläkouluissa, eli 7. – 9. luokkalaisille, eli kahdessa koulussa. Hangon koulukoutsin on tavoittanut kaupungin yläkoululaiset yhden lukuvuoden aikana.

Koulukoutsin on ollut aktiivinen osa nuorten kouluarjessa kokonaisen lukuvuoden aikana. Kontakteja nuoriin on ollut erilaisia, eri syistä ja sitä myöten myös eri pituisia. Koulukoutsilla on ollut nuoria, jotka on ollut yhteydessä kerran, nuoria kenen kanssa hän on tehnyt työtä parin kuukauden aikana ja nuoria, jotka ovat käynyt hänen luona koko lukuvuoden aikana.

Koulukoutsin on vielä uusi henkilö kouluissa, joten hän tarvitsee opettajien apua pienryhmien muodostamiseen. Koulukoutsin on kuitenkin saanut kokeilla ohjata ryhmiä, kun hän tämän lukuvuoden aikana on toteuttanut päihdekasvatusta kaikille yläkoululaisille. Koulukoutsilla on koulutusta ja kiinnostusta erilaisista pienryhmämenetelmistä esim. Aseman lapset FRIENDS-ohjelma. Yksilötyö oli lähinnä keskustelua ja yhdessä

toimimista, joissa käytettiin erilaisia työkaluja keskustelun helpottamiseksi. Hän on laatinut myös vuosikellon, jonka mukaisesti hän on toteuttanut eri teemoja.

Koulukoutsu on ollut Hankoniemen yläasteella (114 oppilasta) ja Hangö Högstadiumissa (117 oppilasta) lukuvuonna 2023-2024.

Yhteistyö

Koulukoutsu on merkittävä toimija koulun, kodin ja vapaa-ajan muodostamassa kasvatuskumppanuudessa. Hän voi saattaa yhteen tarvittavat tahot tai olla saattajana erilaisten palveluiden piiriin. Hän on tuttu, turvallinen ja tukea antava aikuinen, joka tarvittaessa toimii lapsen/nuoren ”tulkkina” palavereissa ja palveluissa. Hän huolehtii eri toimijoiden välisestä tiedonkulusta lapsen/nuoren kanssa sovitulla tavalla. Nuorten kanssa työskennellessään hän huolehtii, että eri tilanteissa noudatetaan sovittuja sääntöjä. Hän huomioi lapsen/nuoren yksilönä ja osana yhteisöään. Hän kunnioittaa lapsen/nuoren itsemääräämisoikeutta ja hänen palvelunsa perustuu vapaaehtoisuudelle.

Koulukoutsu on ollut vähän kuin hämähäkki verkossa ja tehnyt yhteistyötä monien kanssa. Yhteistyötä on tehty kuraattorien, terveydenhoitajien, psykologin, rehtorien, opettajien, erityisopettajien, koulukäynninohjaajien, nuoriso-ohjaajien, erityisnuoriso-ohjaajan, etsivän nuorisotyöntekijöiden, liikuntapalveluiden, seurakunnan nuorisotyöntekijän, lastensuojelun, lasten- ja nuorten vastaanoton ja poliisin kanssa.

Koulukoutsu on myös luonut yhteistyötä koulun ja liikuntapalveluiden välille, jotta liikuntapalvelut ovat tulleet kouluun ohjaamaan erilaisia aktiviteettejä välituntisin.

Muita osiin hankkeen toteutuminen

Hankkeen tarkoituksena oli kokeilla, millaista tarvetta koulukoutsille on kouluyhteisössä. Koska toimintamuoto on uusi, tämä ensimmäinen kokonainen lukuvuosi meni hakiessa koulukoutsin tehtävänkuvaa ja sen teroittamiseen, mitä se ei ole. Tämän perusteella voimme todeta, että tarvitaan koko koulun henkilökunta perehdyttämään, vastaanottamaan ja ohjaamaan nuoria koulukoutsin palvelujen ääreen. Ja myös, että koulun henkilöstöä informoidaan ja luodaan yhteistä ymmärrystä. Lisäksi koulukoutsu on mukana nuorten sosiaalisessa mediassa, hän on auttanut monien ongelmien ratkaisemisessa.

Myös kunnan nuorisotyö on hyötynyt koulukoutsitoiminnasta, hän on hyvä linkki koulun ja nuorisotyön välillä. Hän voi käyttää nuorisotalon tiloja tai/ja saattaa nuoria avoimeen talo- tai kerhotoimintoihin. Koulukoutsu on myös koulujen oppilashuoltoryhmän jäsen. Koulukoutsu on osa kouluyhteisöä ja osallistuu opettajainkokouksiin. Koulukoutsu tuntee olevansa osa kouluyhteisöä ja että hänen ammattitaitoaan kuullaan. Koulukoutsu on mukana erityisohjelmien suunnittelussa ja järjestää myös itse ohjelmaa. Koulukoutsu on järjestänyt mm. elämäntaitotunteja, päihdekasvatustunteja, erilaisia tukioppilas- toimintoja sekä teemapäiviä.

Koulukoutsu on ollut mukana vanhempainilloissa esiintymässä ja osana keskustelua. Huoltajien kanssa koulukoutsu ei tähän mennessä on tehnyt paljonkaan yhteistyötä, mutta sitä lisätään ajan myötä, kun koulukoutsin rooli selkenee kaikille. Nyt on tehty työnjako, että opettajat hoitavat koulun ja kodin välisen yhteistyön.

Koulunuorisotyön kehittäminen

Koulukoutsin rooli kouluissa kasvaa koko ajan ja koulukoutsille muodostuu selkeämpi rooli ja toimintoja. Koulukoutsi on tärkeä osa kouluarkea ja tärkeä yhteistyökumppani koulun henkilökunnalle sekä turvallinen aikuinen oppilaille.

Tiedottamisen parantamiseksi pitäisi luoda käytäntö, joka tukisi yhteistyötä. Koulupudokkaiden tavoittaminen olisi helpompaa, jos koulukoutsi voisi itse seurata oppilaiden läsnä- ja poissaoloja Wilmassa. Ainut tapa miten koulukoutsi saa tietää, onko joku nuori poissa, on jos opettajat tai kuraattori tiedottavat asiasta.

Toinen haaste on, että koulukoutsi yleensä on ollut ”väärässä koulussa”, kun koulukoutsia olisi tarvittu. Yksi koulukoutsi koko kaupungin nuorille tekee työstä pirstaleista ja hänen tavoittamisensa koko koulupäivän ajan on epävarmaa. Myös akuutteihin tilanteisiin vaikuttaminen on haasteellista silloin. Tarpeet ja toiveet eivät ole aina kohdanneet.

Koulujen välillä on myös erilainen toiminta- ja keskustelukulttuuri. Jotta saataisiin tasalaatuiset ja yhdenvertaiset palvelut kummallekin kieliryhmälle, tarvittaisiin enemmän kokemusten, käytäntöjen ja ajatusten vaihtoa kehittämisen mahdollistamiseksi ja hyödyntämiseksi. Myöskin tiiviimmät, yhteiset kokoontumiset esim. rehtoreiden ja nuorisopalveluiden esimiehen kanssa olisivat toivottavia.

Tavoitteena on vakinaistaa koulukoutsin vakanssi tulevan vuoden budjetissa. Koulukoutsin tärkeys ja tarpeellisuus on huomattu niin nuorten, huoltajien, koulun henkilöstön, yhteistyökumppaneiden kuin kuntalaisten taholta.

Hangossa 13.8.2024

Marjut Vihervuori
nuorisopalveluiden esimies

Fanny Lindberg
koulukoutsi

Ungdomsarbete i skolorna – Verksamhetsberättelse för Hangös skolcoach-projekt

Projektets mål och avsikt

Projektperioden var 09.01.23 – 20.12.24. Skolcoachen anställdes från och med 27.03.23; projektpengarna och stadens självrisk 10% räckte till och med maj 2024.

Mål

Kortfattat var målet med skolcoachverksamheten att stärka barnen och ungdomarna socialt, förebygga skolavhopp, minska frånvaro och få barn/ungdomar förankrade till olika nätverks-/kompisgrupper. Till skolcoachens arbetsuppgifter hör konsultation med lärare, vårdnadshavare, elevvårdens personal och olika nätverk. Hon är tillgänglig för alla barn/ungdomar, inte enbart för de ungdomarna med utmanande beteende. Ensamhet, mobbing, ångest och skolfrånvaro är de negativa fenomen som är synliga. Å andra sidan behöver även ungdomar utan problem eller svårigheter någon som lyssnar och möter dem.

Skolcoachen kan genom diskussion, genom att ge av sin tid och genom att skapa delaktighet skapa en helhetsbild av det enskilda barnets/den enskilda ungdomens livssituation och kompisrelationer. Hon kan främja sociala relationer och interaktion samt vägleda/följa till fritidsaktiviteter. Arbetstiden är inte nödvändigtvis bunden till kontorstid. Skolcoachen har även en viktig roll vid olika övergångsskeden, t.ex. vid övergång från högstadiet till andrastadiets studier. Hon är en bekant vuxen som barn/ungdomar kan ta kontakt med. Skolcoachen sköter inte barnens/ungdomens ärenden åt dem, utan vägleder dem till olika tjänster, verksamheter samt tillfällen var de har möjlighet att växelverka. Skolcoachen finns tillhands när det behövs.

Att nå ungdomarna

Den ursprungliga planen var att skolcoachen skulle finnas till för åk. 5–9 och fungera som tvåspråkig, alltså i praktiken fungera i fyra olika skolor. Vi körde igång med denna modell, men märkte redan under våren 2023 att det inte skulle vara ett fungerande koncept. Det skulle innebära att skolcoachen är på plats 1 dag / skola och ungefär 4 dagar / månad / skola.

Vi konstaterade ganska snabbt, att med en sådan här uppläggning skapar inte barnen och ungdomarna ett tillitsförhållande, eftersom en vuxen som är såpass sällan på plats förblir för dem främmande. Baserat på detta beslutade vi att skolcoachen endast skulle figurera i högstadierna, för åk. 7–9, alltså i två skolor. Hangös skolcoach har nått stadens högstadieungdomar under ett läsårs tid.

Skolcoachen har varit en aktiv del av ungdomarnas skolvardag under ett helt läsårs. Kontakterna med ungdomarna har varit varierande, av olika skäl och därmed även av varierande längd. Skolcoachen har haft ungdomar som varit i kontakt en gång, ungdomar som hon har arbetat med under ett par månader samt ungdomar som besökt henne under hela läsårets gång.

Skolcoachen är ännu en ny person i skolorna och behöver därmed lärarens hjälp för att bilda smågrupper. Skolcoachen har trots det fått pröva på att leda grupper, då hon under läsåret har förverkligat rusmedelsfostran för alla högstadieelever. Skolcoachen har utbildning och intresse för smågruppsmetoder, t.ex. Stationernas barns FRIENDS-program. Individuellt elevarbete har mestadels varit diskussioner var olika arbetsredskap har

använts för att underlätta diskussionen. Skolcoachen har även utarbetat en årsklocka och utgående från den genomfört olika teman.

Skolcoachen har under läsåret 2023–2024 varit i Hankoniemen yläaste (114 elever) och i Hangö högstadium (117 elever).

Samarbete

Skolcoachen är en betydande aktör i skolans, hemmets och fritidens fostrandegemenskap. Hon kan föra samman olika aktörer samt handleda till olika tjänster. Hon är en bekant, trygg och stödjande vuxen, som vid behov fungerar som barnets/ungdomens tolk vid möten och tjänster. Hon säkerställer informationsflödet mellan de olika aktörerna enligt överenskommelse med barnet/ungdomen. När hon arbetar med ungdomar ser hon till att de överenskomna reglerna respekteras i de olika situationerna. Hon betraktar barnet/ungdomen som en individ och som en del av samhället. Hon respekterar barnets/ungdomens rätt till självbestämmande och hennes tjänster bygger på frivillighet.

Skolcoachen har varit som spindeln i nätet och har samarbetat med många. Samarbete har skett med kuratorer, hälsovårdare, psykologer, rektorer, lärare, speciallärare, skolgångshandledare, ungdomsledare, specialungdomsledare, uppsökande ungdomsarbetare, motionstjänster, församlingens ungdomsarbetare, barnskyddet, barn- och ungdomsmottagningen och polisen.

Skolcoachen har dessutom etablerat ett partnerskap mellan skolan och motionstjänsterna, så att motionstjänsterna har kommit till skolan för att leda olika aktiviteter under rasterna.

Övriga aspekter av projektgenomförandet

Projektets mening var att pröva hurudant behov skolsamhället har av en skolcoach. Eftersom verksamhetsformen är ny, gick det första läsåret till att bilda och forma skolcoachens arbetsbild enligt vad som inte hör dit. Baserat på detta kan vi konstatera att hela skolans personal behöver känna till, ta emot och handleda ungdomarna till skolcoachens tjänster. Samt att informera skolpersonal och skapa en gemensam förståelse. Skolcoachen är involverad i ungdomarnas sociala medier, och hon har därmed hjälpt till att lösa många problem.

Även kommunens ungdomsarbete har haft nytta av skolcoachverksamheten, hon är en bra länk mellan skolan och ungdomsväsendet. Hon kan använda sig av ungdomsgårdens utrymmen och/eller följa ungdomar till ungdomsgården och dess klubbverksamhet. Skolcoachen är en medlem av elevvårdsteamet. Skolcoachen är en del av skolsamhället och deltar i lärarmöten. Skolcoachen känner sig so en del av skolsamhället samt att hennes yrkeskunnande uppskattas. Skolcoachen är med och planerar specialprogram och ordnar även eget program. Skolcoachen har bl.a. ordnat livsfärdighetslektioner, lektioner inom rusmedelsfostran, olika vänelevsverksamheter samt temadagar.

Skolcoachen har deltagit i föräldrakvällar för att presentera sig samt vara delaktig i diskussioner. I det här skedet har skolcoachen ännu inte gjort mycket samarbete med vårdnadshavarna, men det ökar med tiden, då skolcoachens roll klarnar för alla. För tillfället är arbetsfördelningen så att lärare sköter samarbetet mellan hemmen och skolan.

Utvecklandet av skolungdomsarbetet

Skolcoachens roll i skolorna växer hela tiden och skolcoachens roll och verksamhet blir tydligare. Skolcoachen är en viktig del av skolvardagen och en viktig samarbetspartner för skolans personal samt en trygg vuxen för eleverna.

För att förbättra kommunikationen bör det införas en policy som stöder samarbete. Det skulle vara lättare att nå ungdomar med hög skolfrånvaro om skolcoachen själv kunde följa upp deras närvaro och frånvaro i Wilma. Det enda sättet för skolcoachen att i nuläget veta om en ungdom är frånvarande är om läraren eller kuratorn informerar henne.

En annan utmaning är att skolcoachen oftast är ”i fel skola”, då det skulle finnas ett behov av henne. En skolcoach för hela stadens ungdomar gör arbetet splittrat och det är osäkert om det går att nå skolcoachen under hela skoldagen. Därmed är det även svårt att ingripa i akuta situationer. Behov och önskemål har inte alltid stämt överens.

Skolorna emellan är det även olika verksamhets- och kommunikationskulturer. För att kunna erbjuda tjänster av lika kvalitet på båda inhemska språken behövs det mer utbyte av erfarenheter, metoder och idéer för att möjliggöra och dra full nytta av utvecklingen. Det är även önskvärt att tätare ordna gemensamma möten med t.ex. rektorer och ungdomstjänsternas förman.

Målet är att tillsätta en ordinarie tjänst som skolcoach i nästa års budget. Vikten och behovet av en skolcoach har konstaterats av ungdomar, vårdnadshavare, skolpersonal, samarbetspartners samt lokalbefolkningen.

Hangö 13.8.2024

Marjut Vihervuori
ungdomstjänsternas förman

Fanny Lindberg
skolcoach